

РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ: ФОРМУВАННЯ ОСНОВ АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ

УДК 311.314

Григорова Д. О.

Здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня 2 року навчання
ННІ міжнародних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. Досліджено рівень безробіття в Україні з акцентом на розвиток регіонів. Виокремлено основні фактори, що впливають на рівень безробіття, та визначено напрямки, що забезпечують його зниження.

Ключові слова: безробіття, ринок праці, статистичний аналіз, зайнятість.

Annotation. The unemployment rate in Ukraine is studied with a focus on regional development. The main factors influencing the level of unemployment are highlighted and the directions that ensure its reduction are determined.

Keywords: unemployment, labor market, statistical analysis, employment.

Постановка проблеми. Безробіття – одна з найбільш нагальних соціально-економічних проблем, яка впливає на економічний розвиток і соціальну стабільність кожної країни світу. Зростання безробіття може призвести до зниження рівня життя населення, падіння споживчого попиту, зростання соціальної напруженості і погіршення економічної ситуації в країні в цілому.

Зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Вивчення явища безробіття має важливе наукове та практичне значення. Наукове значення цього дослідження полягає у створенні теоретичної основи для розуміння причин та наслідків безробіття, а також для розробки методів вимірювання та аналізу. Практичне значення полягає в можливості використання результатів досліджень для розробки ефективних заходів державної політики, спрямованих на скорочення безробіття, поліпшення ринку праці та забезпечення економічної стабільності.

Статистичне забезпечення оцінки рівня безробіття особливо важливе в сучасній економічній ситуації, яка включає такі серйозні проблеми, як військові операції, економічні кризи, реформи на ринку праці та зростаючі соціальні потреби. Аналіз безробіття дозволяє не тільки оцінити загальні тенденції, а й виявити структурні зміни на ринку праці, такі як рівень безробіття для різних соціальних груп, регіонів, вікових груп і рівнів освіти, які сприяють розробці і координації ефективних заходів на державному рівні щодо скорочення і поліпшення безробіття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема безробіття в Україні багатогранна і для її вирішення необхідний комплексний підхід. Багато дослідників [3; 4] звертають увагу на різні аспекти цієї проблеми, які можуть скласти більш цілісну картину. Державна служба статистики України регулярно аналізує динаміку і структуру безробіття за регіонами, віковими групами та іншими показниками. Зі спалахом коронавірусу у 2020 році та введенням карантинних обмежень рівень безробіття зріс до 10,1 %.

Вчені зазначають [4] значну регіональну диференціацію безробіття в Україні. Регіональний аналіз показує, що попит на робочу силу сильно варіюється від регіону до регіону, що впливає на загальний рівень безробіття в країні. Якщо у 2020 р. найвищий рівень безробіття був зафіксований у Закарпатській області (12,5 %), Львівській області (12,0 %) та Чернівецькій області (11,8 %), то у 2021 р. – він складав 19 % в середньому по країні.

На рівень безробіття впливають як економічні, так і соціальні фактори. Зокрема, до основних факторів належать рівень економічного розвитку регіону, кількість вакансій, рівень заробітної плати, рівень урбанізації та інші показники. Згідно з результатами кореляційного та регресійного аналізу, збільшення кількості вакансій на 1000 одиниць знижує рівень безробіття на 0,4 %, підтверджуючи важливість економічного розвитку за цим напрямом.

Незважаючи на значну кількість досліджень, існують невирішені проблеми, які потребують подальшого вивчення. Вплив неформальної зайнятості має значний вплив на ринок праці, але його вплив на безробіття

не був повністю вивчений. Вплив безробіття на психологічний стан і соціальну поведінку населення вимагає більш детального аналізу. Необхідно оцінити та вдосконалити наявні державні програми, спрямовані на скорочення безробіття та підтримку зайнятості. Вплив автоматизації та технологічних змін на ринку праці залишається актуальною темою для досліджень.

Метою цієї статті є визначення загальної схеми дослідження рівня безробіття в Україні.

Для досягнення цієї мети необхідно:

- оцінити поточний рівень і структуру безробіття в Україні за регіонами, віковими групами та статтю;
- проаналізувати динаміку безробіття в Україні;
- визначте ключові економічні, соціальні та демографічні фактори, що впливають на рівень безробіття.

Викладення основних матеріалів дослідження, що повністю обґрунтовують отримані наукові результати. Нинішній рівень безробіття в Україні є результатом низки факторів, включаючи вплив глобальних факторів, таких як економічна криза, соціально-політичні зміни та пандемія COVID-19. За даними Державної служби статистики України, рівень безробіття у 2023 році становив 9,8 %. Найвищий рівень безробіття спостерігався в західних і центральних регіонах країни, таких як Закарпатська область (12,5 %), Львівська область (12,0 %) і Чернівецька область (11,8 %).

Аналіз динаміки рівня безробіття з 2015 по 2023 рр. показує, що рівень безробіття збільшився під час рецесії та пандемії COVID-19, досягнувши піку з 2020 по 2021 рр.

Розподіл безробітних за їх статеві-віковою структурою підтверджує зазначені тенденції (табл. 1).

Згідно з дослідженням гендерної та вікової структури безробітного населення України, якщо у 2015 році найбільша частка безробітних (54,5 %) становила у віці 15–34 роки, то у 2023 році найбільша частка безробітних була у віці 35–49 років – 45,2 %. Крім того, частка безробітних у віці старше 50 років також збільшилася до 2023 року до 24,3 %. Загальні пропорції щодо частки безробітних жіночої та чоловічої статі за визначений період не змінилися й мають більш рівномірний розподіл у 2023 р.

Таблиця 1

Динаміка зміни структура безробітного населення України за статеві-віковою характеристикою, %

Вікові групи	Структура, %					
	2015 р.			2023 р.		
	Усе населення	Жінки	Чоловіки	Усе населення	Жінки	Чоловіки
15–34	54,5	52,8	55,7	30,5	27,3	33,7
35–49	31,4	34,9	28,9	45,2	47,8	42,5
50+	14,1	12,3	15,4	24,3	24,9	23,8
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Основними факторами, що впливають на рівень безробіття в Україні, є економічні (рівень економічного розвитку, кількість вакансій, рівень заробітної плати), соціальні (рівень освіти, професійна підготовка, соціальні програми) і демографічні (віковий склад населення, перехідний період) фактори.

Проведення кореляційно-регресійного аналізу дозволяє визначити такі фактори, як кількість людей, які не є частиною робочої сили, середня заробітна плата та регіональне виробництво, що суттєво вплинули на рівень безробіття, а значення коефіцієнта детермінації моделі 0,798 – підтвердило високу її надійність.

Правомірним визначенням є той факт, що збільшення кількості вакансій на 1000 одиниць знижує рівень безробіття на 0,4 %.

Результати цього дослідження полягають у такому:

- виявлено основні тенденції: безробіття в Україні має тенденцію до зниження після піку зростання під час економічної кризи і пандемії;
- основні фактори, що впливають на рівень безробіття, включають демографічні фактори, а також економічні показники, такі як кількість вакансій та рівень заробітної плати;
- зниження рівня безробіття необхідно пов'язувати з числом кількості вакансій, поліпшенням програми соціальної підтримки зайнятості та забезпечення професійної підготовки населення.

Висновки. Результати дослідження підтверджують необхідність комплексного підходу до вирішення проблеми безробіття в Україні. Реалізація розроблених рекомендацій сприяє підвищенню якості аналітичної роботи, ефективному управлінню зайнятістю на макрорівні та зниженню рівня безробіття в країні. Подальші дослідження мають бути спрямовані на більш детальне вивчення неформальної зайнятості, соціально-психологічних аспектів безробіття та впливу технологічних змін на ринок праці.

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент Серова І. А.

Література: 1. Закон України «Про зайнятість населення» // Відомості Верховної Ради України. 2021. № 26. Ст. 271. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>. 2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 3. Слюсар С. Т. Аналіз рівня безробіття в Україні: проблеми і шляхи його подолання. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewById/664179.pdf>. 4. Судаков М., Лісогор Л. Ринок праці України 2022–2023: стан, тенденції та перспективи. URL: https://solidarityfund.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ebd_ukraine-lm-1.pdf. 5. Підгорний А. З., Вітковська К. В. Соціально-демографічна статистика : підручник / за заг. ред. А. З. Підгорного. Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2016. 450 с.

Стаття надійшла до редакції 13.12.2024 р.

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ МОНІТОРИНГУ СПОЖИВЧИХ ЦІН

УДК 311.338.5

Дашутіна А. В.

Здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня 2-го року навчання
ННІ міжнародних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті розглянуто актуальну проблему моніторингу динаміки споживчих цін в Україні. Проведено аналіз наявних систем статистичного моніторингу; виявлено їхні переваги та недоліки. Запропоновано нову модель системи, яка базується на сучасних методах збору, обробки та аналізу даних.

Ключові слова: моніторинг цін, споживчі ціни, статистичний аналіз, інфляція, економічна політика.

Annotation. The article deals with the actual problem of monitoring the dynamics of consumer prices in Ukraine. The existing statistical monitoring systems are analyzed, their advantages and disadvantages are identified. A new model of the system based on modern methods of data collection, processing and analysis is proposed.

Keywords: price monitoring, consumer prices, statistical analysis, inflation, economic policy, Ukraine.

Постановка проблеми. Виходячи з динамічності економічних процесів, що обумовлені внутрішніми та зовнішніми факторами, забезпечення ефективного моніторингу споживчих цін є ключовим завданням для